ازمير كتبخانه سى

حقى

سير نبى

(عليه الصلوة والسلام)

قطعه

« واحسن منك لم ترقط عين
واجمل منك لم تلد النساء
خلقت مبرءاً من كل عيب
كأنك قد خلقت كما تشاء »

حسان بن ثابت

صاحبى : ازميرده كتابجى
احمد صبرى

معارف عموميه نظارت جليله سنك رخصتيله

قسطنطنيه

١٣٠٥

مطبعهٔ ابو الضيا

عدد : ٢

حق

سير نبي

(عليه الصلوة والسلام)

قطعه

« واحسن منك لم ترقط عين
واجمل منك لم تلد النساء
خلقت مبرءاً من كل عيب
كأنك قد خلقت كما تشاء »
حسان بن ثابت

صاحبی : ازمیرده کتابجی
احمد صبری

برنجی طبعی

معارف عموميه نظارت جليله سنك رخصتيله

قسطنطنيه
١٣٠٥
مطبعهٔ ابو الضيا

(سیر نبی) محرری حق افندی‌یه

آفرین ای سیر نویس حبیب
اهل ایمانی ایلدك تطییب

نه قدر سویلنلسه شایاندر
قصهٔ شوقبخش جاناندر

کرچه دنیا هنوز بتکده‌در
انتسابم فقط (محمد) ه‌در

بویله دیوان حشره‌دك کیدرم
بر (محمد !) دیرم سکوت ایدرم

بنی ایسترسه آتشه آتسون
آغلادرسه (محمد) آغلاتسون

معلم ناجی

مقدمه

قطعه

« باز این دل من شاد شداز نام محمد
جان عیش وطرب کرد بپیغام محمد
در بام فلك دوش ملك فاش همی گفت
عالم نه بدی گر نه بدی نام محمد »

مرامم تاریخ یازمق دکل . اشرف مخلوقات افندمز حضرتلرینك احوال علیه‌لرینه وزمان دولتلرنده سرزدهٔ ظهور اولان وقایعه دائر بوندن صوکره برکتابه دها حاجت مس ایتمیه‌جك صورتده پك چوق کتابلر، پك چوق رساله‌لر تألیف وترتیب ایدلمشدر .

بونلرك ایچندن اك برگزیده، واك شایان اعتنا اولانی ایسه (علامهٔ بارع، معدن الادب والبدایع دولتلو جودت پاشا) حضرتلرینك زیب آور نظر ابتهاج اولان (قصص) لریدر .

کتابخانهٔ عثمانی اویله بر کتاب حقیقتنصابه مالك اولدقدن صوکره آرتق اوخصوصده‌کی آثاره احتیاجدن هرزمان وارسته بولونابیلیر .

او اختر عالینك لمعات حقیقت آیاتی انبیا وخلفایه عائد اولان مواقع تاریخیه‌نك هرنقطه‌سنی حقیله تنویر ایله‌مشدر . (صدور عظامدن فهامهٔ زمان علامهٔ دوران سماحتلو حیدر بك افندی) حضرتلرینك تألیف بیوردقلری (فرائد) ده احوال انبیا وخلفایی کمالیله احتوا ایتمش ومالك اولدیغی صحت ودقائق بیوك کتابلره غبطه بخش اولور برطرزده بولنمشدر . میدانده بوکبی عالی عالی اثرلر موجود ایکن بو بابده یازی یازمق معلومی اعلام دیمك اولاجغنی بیلیرم .

فقط منتسب اولدیغمز عالی بر دینك صاحبی ، کره‌مزك هرجهتنده حقانیتی ثابت اولان برشریعتك مؤسسی (حبیب اقدس الٓهی) نك نام جلیلنه عرض انتساب ایده‌جك بنم ده برقاچ سوزم بولونسون املی بنی بوحرکته سوق ایتدی . او آرزومك ثمرهٔ ماحصلی اولارق شو رساله حکم وجود بولدی .

مندرجاتنك منتسب دین (محمد) ی نزدنده معلوم

اولان شیلردن عبارت بولونمسی بعض فکرلری رساله‌نك
لزومسزلغنه ذاهب ایده‌جکدر .

لکن شو :

« بازکو از نجد واز یاران نجد
تادر ودیوار را آری بوجد

بازکو از زمزم وخیف ومنا
وارهان دل ازغم وجان ازعنا »

بیتلرك تعیین ایله‌دیکی حقیقته واقف اولانلر بو ذهابه
اهمیّت ویرمه‌یه‌جکلرندن بن‌ده اوقدر اعتبار ایتمه‌دم .

« ماان مدحت (محمداً) بمقالتی
لکن مدحت مقالتی (بمحمدٍ) »

دیمش اولان شاعر (فخرالانبیا) حضرتلرینك سوزله
توصیفی قابل اولامه‌یوب ذات اقدسلرینه دائر ایدیلن سوزك
او شرفله کسب امتیاز ایده‌جکنی حقیله آکلاتمش واوصاف
پیغمبرینك حقیقتی تعریفده لسان مقالك عاجز ولال
اولدیغنی بو :

« صفت بادهٔ عشقش زمن مست مپرس
ذوق این می نشناسی بخدا تا نچشی »

بیتیله عارف بالله (جامی) حضرتلری ده تصدیق ایتمشدر.

بو نقطه‌دن باقیلیرسه احوال و اثنیهٔ جلیلهٔ پیغمبری یه دائر بو زمانه قدر یازلمش اولان کتابلر، دیوانلرده‌کی قصیده‌لر هپ ناقص، هپ ناتمام بولونور. رساله‌م ایسه اوقدر علو یتی احتوا مقصدیله یازلمادیغی ایچون ناتمام سوزینه معرض اولاماز.

بن یالکز :

« جاءت سلیمان یوم العرض نملته
بنصف رجل جرادکان فی فیها
ترنمت بفصیح القول فاعتذرت
ان الهدایا علی مقدار مهدیها »

زمزمه‌سیله شو اثر ناچیزک، هیچ بر ملتجی‌یی رد بیورمامش اولان (شاه کونین) حضرتلرینک عطیفهٔ قبولنه مظهریتنی خاکپای عرش اعتلای رسالتپناهیدن استرحام ایله‌یورم .

قطعه

ای روح عظیم نور اعلا !
سن باعثی‌سین بو کائناتك .

لطفك ایله مستدام اشیا ،
بادیء حیاتیسین حیاتك .

فیضکله اولور وجود پیدا ،
سن مبدئیسین مکوّناتك .

بر علته مستندسه خلقت ،
معلول سنکله‌ده او علت .

فی ۱ مایس سنه ۳۰۳

مغنیسا مستنطق

حقی

سیر نبی

(علیه الصلوة والسلام)

« نماند بعصیان کسی در گرو
که دارد چنین سیدی پیشرو »
[سعدی]

بسم الله الرحمن الرحیم

— ١ —

ولادت

خواجۀ کائنات علیه اکمل التحیّات افندمز حضرتلرینک شب فیروز ولادت باهر السعادتلری ربیع الاولک اون ایکنجی کیجه‌سی اولمق اوزره شهرت بولمش ایسه‌ده ماهتاب عالمتاب محمدی بو آیک سکزنجی بازار ایرتسی کیجه‌سی — قصۀ مشهورۀ فیلدن اللی کون صوکره — بربهار موسمنده شعله پاش آفاق وجود اولمشدر .

پدر عالیگهرلری اشراف عربدن عبدالمطلبك زادهٔ نجیبی حضرت عبداللهدر . مادر عصمت پرورلری دخی امینهٔ زمان اطهر نساء دوران حضرت آمنه در .

حضرت عبدالله جناب آمنه ایله عقد ازدواجدن صوکره مدینه‌یه کلدی اوراده ارتحال داربقا ایله‌دی . حضرت آمنه دها حملنی وضع ایله‌مه‌مش ایدی .

حضرت سیدالمرسلینك ولادت پرمسعدت سنیه‌لری کیجه‌سی (طاق کسری) نك اون درت کنکره‌سی زیر وزبر وفارس مجوسیلرینك برچوق سنه‌لر جهانه علوانداز خذلان اولان آتشلری منطفی وخاکستر اولمشدر .

ینه او کیجه (ساوه) شهرنده‌کی بیوك برکول نابدید اولدی .

مهد آرای وجود اولدقلری زمان اوچکون والده‌سی سودینی‌امدی دده‌سی عبدالمطلب، بعض‌اسبابه‌مبنی‌دردنجی کون شرف رؤیت جمال محمدی ایله مشرف اولا بیلدی .

اوچکوندن صوکره (ثویبه) اسمنده برجاریه یدی کون امزردی بوندن صوکره حضرتك خدمت ارضاعیه‌سیله جناب حلیمه شرفیاب اولدی . وآلوب قبیله‌سی اولان (بنی سعد) ه کتوردی .

(ثویبه) ابولهبك خبر ولادت محمدی‌یی ایشتدیکی زمان برمعاملهٔ شکر گذارنده بولنمق امنیّه‌سیله آزاد ایله‌دیکی جاریه‌درکه اوده بوندن حاصل اولان مسرویتندن ناشی اوقدرجق اولسون ارضاعه شتابان اولمش ایدی .

(بنی سعد) ده اوچ درت یاشلرنده ایکن (شکاف سینهٔ محمدی) وقوعبولمغله جناب (حلیمه) بوندن متوهمه اولارق حضرتی (مکه) یه کتیردی وعبدالمطلبه تسلیم ایله‌دی .

آلتی یاشنه قدر عبدالمطلبك نزدنده بولوندقدن صوکره والدهٔ ماجده‌لریله بعض متعلقاتی زیارت ایچون (مدینه)یی تشریف بیوروب عودت علیه‌لرنده اثنای راهده (ابوا) نام محلده حضرت (آمنه) ترك محنتسرای فانی ایلمکله اورایه دفن اولوندی . وحضرت (مکه) یی تشریف ایدوب ادارهٔ امور ، واحوالی عبدالمطلب طرفندن تکفل اولوندی .

سکز یاشنده ایکن (عبدالمطلب) دخی وفات ایله‌دیکندن خدمت مقدسهٔ محمدی‌یی عموجه‌لری (ابوطالب) درعهده ایتمشیدی .

یکرمی بش یاشلرنده ایکن حضرت (خدیجه) ایله تزّوج بیوردی .

(عبدالله) (قاسم) (ابراهیم) (طیب) (زینب) (رقیه) (ام کلثوم) (فاطمة الزهراء) حضراتی حضرت (خدیجه) دن تولد ایله‌دیلر .

اوتوز بش یاشنده ایکن (کعبه) (قریش) طرفندن تعمیر اولوندیغی صره‌ده (حجرالاسود) ی محل مخصوصنه وضع بیوردیلر .

اوتوز سکز یاشنده اسرار صمدانی ذات سنیه‌لرینه عرض انکشاف ایتمکه باشلادی .

۲

نبوت

قرق یاشنده علامات نبوت ظاهر اولدی . آلتی آی قدر رؤیالرنده وقوعبولان سانحات ایله عمل ایله‌دیلر . یدنجی آیده (جبل حرا) ده حضرت جبریل شرفنازل اولارق (سورهٔ اقرأ) قرائتیله آبدست آلمق نماز قیلمق اصولنی تعلیم ایله‌دی .

ابتدا حضرت جبریلك ورودندن جناب پیغمبره اجرای تأثیر ایدن حالات معنویه‌دن دولایی مزاج عالیلری انحراف

ایتـدیکندن خانهٔ سـعادتلرینه کاوب یاتدیلر . بوصره‌ده « یاایها المدثر » آیت جلیله‌سی‌ده نازل اولدی .

وقوعبولان شوحالی زمان دولتلرینك اك عارف وعاقلی بولونان (ورقة بن نوفل) ه عرض ایله دکارنده بوتأثیراتك طرف الٰهیدن انبعاث ایله‌دیکنی خبر ویره‌رك رحمانیتنی تصدیق ایله‌دی .

بوندن صوکره اك اوّل حضرت (خـدیجه) عرض ایمان وانقیاد بیوردی صوکره حضرت (ابو بکر الصدیق) صوکره حضرت (علی) ، (بلال) ، (زید بن حارث) ، حضرت (عثمان) ، (طلحـه) ، (زبیر) ، (سـعد بن ابی وقاص) ، (عبـدالرحمن بن عوف) ایمان واطـاعت ایله‌دیلر . بونك اوزرینه حضرت پیغمبر تام اوچ سـنه خفی برصـورتده خلقی طریق مستقیم حقـه دعوتله اشـتغال بیوردیلر .

نبوّتك دردنجی سـنه‌سی « فاصدع بمـا تؤمر » آیت کریمه‌سی نازل اولوب امر دعوتی آشـکار اجرا بیورمغـه دامن درمیان تبلیغ اولدیلر .

عرب ، قارشـولرنده عبادت ایتـدکاری بتلرك بویله

آچيقدن آچيغه تعييب وتحقير اولوندقلرينی كورنجه مخالفته
وايمان ايدنلره اذيّته باشلاديلر .
بشنجی سنه‌ده هم بوظلم وتعدّيدن رهاياب وهم اورالرجه
دخی انتشار انوار اسلاميته رهياب اولمق فكر مقدسيله
(حبشه) طرفلرينه اونبر اركك ايله درت قادين هجرت
ايتديرلدی .
برمدت صوكره عرب اللرندن كلن اذا وجفادن
فراغت ايتمديلر ايسه‌ده اسلامك آيين بهين اسلاميّت اوزره
عبادت ايتمه‌لرينه موافقت كوسترمكه باشلادقلرندن هجرت
ايدنلر عودت ايتديلر . بوصره‌ده سورهٔ جليلهٔ (والنجم)
دخی طرف اقدس الوهيتدن ارسال بيورولدی .
ينه نشر جميلهٔ اسلاميت فكر عاليسيله شاه (نجّاشی)
حمايه‌سنده بولنمق اوزره سكساندن زياده اركك ايله اونبر
قادين ينه كوندرلدی . (قريش) بونك اوكونی آلمق
ايچون آرقه‌لرندن (عمرو بن عاص) ی كوندرمشلر ايسه‌ده
(نجّاشی) مهاجرينی مظهر تعظيم فوق‌العاده ايدوب
حقلرنده قريشك ايتدكاری مفسدت آميز سوزلره حوالهٔ
سمع اعتبار ايله‌مدی .
آفتاب جليل (محمدی) نك شعشعه بخشای اوجكاه

نبوت بولونديغنك آلتنجي سنه‌سي ايديكه : جناب (عبدالمطلبك) زادهٔ حماست بنيادي حضرت (حمزه) ايله جناب بسالتمآب حضرت (عمر بن الخطاب) ايكي كوكب درّي كبي آسمان اسلاميته شرف افزا اولديلر . شوكت دين احمدي بونلر ايله برقات دها شكوه وعزّت پيدا ايله‌دي .

يدنجي سنه (اوس) ايله (خزرج) قبيله‌لري بيننده ، (حرب بعاث) وقوعبولدي .

سكزنجي سنه‌ده ايرانيلرله روميلر آراسنده وقوعبولان بر محاربه‌ده ايرانيلرك غلبه ايتدكلري خبري شيوعبولنجه عربلر كبي اوزمان ايرانيلرده بردينه منتسب بولونمديغندن (دينسزلر دينه خدمت ايدنلره غلبه ايدييور) فكر جاهلانه‌سي ينه عربلر طرفندن اورته‌يه چيقاريلوب اسلام اولانلرك بادئ انكساري اولمغه باشلاديغندن « الم غلبت » آيت جليله‌سي مژده‌رس سوامع ابتهاج بيورولدي .

ينه بوسنه‌ده (قريش) – حضرتي حمايه ايده‌جك اولورلرسه – (بني هاشم) ه اوچ سنه ايچنده مطلقا اجراي سوء قصد ايده‌جكلر ينه دائر عهد نامه يازوب (كعبهٔ معظمه) نك قپوسنه تعليق ايله‌ديلر . بوسببله حضرت پيغمبر (بني هاشم) دن اولان بعض اقربالريله (ابوطالب) ك

فاملیاسی خالقنه التجا بیوردیلر . واوچ سنه دوام ایدن شوحال غضب آکین آراسنده اسرار ایتدکاری زمانده خیلی مشقت چکدیلر .

اونجی سنه (ابو طالب) وفات ایتدی . اوچکون صوکره حضرت (خدیجه) دخی نقل راحتسرای بقا بیوروب (حجون) دهکی مدفن عالیلرینه دفن ایدیلدیلر .

حضرت بوسنه ایچنده (ثقیف) قبیلهسنی تشریف بیوروب اسلامه دعوت ایلمش ایسهده مظهر توفیق الٰهی اولمادقلرندن قبول ایتمهدیلر . عودت سنیهلرنده (نصیبین) جوارنده یدی نفر جنّی ایمان ایله مشرف اولدیلر .

حضرت (عایشه) وحضرت (سوده) ایله عقد ازدواج پیغمبری دخی بوسنه وقوعیافته اولوب حضرت (عایشه) کوچوك اولدیغندن امر زفافنده بر مقدار توقف بیوردیلر .

اونبرنجی سنه ابتدا اولارق انصاردن آلتی کشی ایمان ایله شرفیاب اولدیلر .

اون ایکنجی سنه (معراج) که کیجهنك برنده اویانق بولوندقلری حالده (مسجد حرام) دن (مسجد اقصا) یه اورادنده تعیین حد انتها اولونامیان علوّیاته عروج وقو-

عبولدی . اوکیجه جمال حق علی العیان مشاهده بیوردیلر .
اوکیجه نمازك بش وقت اوزرینه قیلنماسی واجب اولدی .
ینه اوکیجه بوعظمتلی سیاحتدن عودت بیورولدی .

ایرتسی کونی بوخبر ایشیدلمکه باشلاینجه منکرلرکبی
(قریش) دخی اوزمان اینانمق ایستهمهمشلر ایسهده
ایلهدکاری سؤاللره جواباً قدسدهکی (مسجد اقصا) نك
اوصافنی واوکیجه اثنای راهده تصادف بیوریلان مکه وشام
(قافله) لرینك احوالنی واقعه مطابق صورتده اخبار
وحکایهٔ پیغمبری وقوعبولنجه برنقطهٔ اعتراض بولامیوب
تصدیق ایتمك دخی کردن تعصبلرینه کران کلدیکندن
اختیار سکوته مجبور اولدیلر .

ینه بوسنه (بیعت عقبهٔ اولی) واقع اولوب انصاردن
اون ایکی ذات ایمان ایله مشرف اولدیلر .

اون اوچنجی سنه (لیلهٔ عقبهٔ ثانیه) وقوعبولدی .
بوبیعتده یتمش ارکك ایکی قادین نور منیر ایمان ایله تنویر
ضمیر ایلهدیلر .

اون دردنجی سنه (قریش) (دارالندوه) یه جمع
اولوب حضرت سیدك دفعی چارهسنه باقمق ایچون خیلی
مشورت ایتدیلر الك صوکره (شیطان) « علیه اللعنه »

بر پیر نجدی قیافتنه کیره‌رك داخل بزم خباثتلری اولوب حضرت رسولك قتلندن بشقه چاره اولمدیغنی تلقین ایله‌دی. بوخصوصده اتفاق حاصل اولارق اجراسنه تشبث دخی اولوندی .

اوزمان جناب (شارع خبیر) طرفندن جبرائیل واسطه‌سیله (قریش) ك بویله برفکر فاسدده بولوندقلری حضرت سیده تبلیغ بیوریلوب (مکه) دن هجرت ایله‌ملرینه مأذونیّت شرفظهور ایله‌دی .

۳

هجرت

سید سادات عالم افندمز (قریش) ك تصمیم ایله‌دکلری بوجنایتی ارتکاب ایده‌جکلری کیجه خانهٔ دولتلرنده استرا ـ حتلرینه مخصوص اولان دوشکه ـ دیانت وصداقت یولنده هردرلو فـداکارلغی اختیـار ایدن ـ جنـاب (علی) یی یاتیروب « وجعلنا من بین ایدیهم سـداً » آیت جلیله‌سنی ورد زبان ایده‌رك حضرت (صدیق) ك رفاقتیله (غارثور) ه کیردیلر .

امر الٓهی ایله بر (عنکبوت) و بر وحشی (کوکرجین)

باب غاره همان برر خانه وآشیانه یاپدیلر . دشمنلر هرنقدر آرادیلر ایسه‌ده ظفریاب اولامادیلر .

حضرت ، اوچکون درون (غار) ده توقف بیوروب طیشاری‌یه چیقدیلر ایدیلن مقاوله‌یه بناءً اورالرده ایتصار اوزره بولونان (عبدالله بن اریقط) ایله (عامر بن فهیره) ایکی دوه ایله نزد دولتلرینه کلدیلر . دوه‌لره ایکیشر کشی بینوب مدینه‌یه توجیه عنان عزیمت بیوردیلر .

(قریش) طرفندن تعیین ایدیلن کوزجیلر آرقه‌لرندن کتدکاری حالده مراملرینه فرصتیاب اولامادیلر . (سراقه) اسمنده بریسی حضرتك کچدیکنی ایشیدوب خیلی تعقیب ایتمش ایسه‌ده یتشمکه موفق اولامامشدر .

اثنای راهده (ام معبد) نام قادینك چادرینه اوغرایوب معجزه اظهاریله اوراده بولونانلری اسلام ایدوب مرور بیوردیلر و یولده تصادف ایتدکاری (بریدهٔ اسلمی) فصاحت پیغمبری‌یه حیران اولارق عرض اطاعت ایدوب یتمش قدر آدمیله اسلامی قبول ایله معیت جهانقیمت نبویده (مدینه) یه قدر رهپیمای انقیاد اولدی .

(مدینه) یه مواصلتده (قبا) محله‌سنده‌کی (کلثوم بن الهدم) ك خانه‌سنه شرفنزول بیوردقلری بر ربیع الاولك

اون ایکنجی بازار ایرتسی کونی ایدی . اون سکز کون اوراده توقف بیوروب (مسجد قبا) نك انشاسنه موفق اولدیلر . ختامندن صوکره اشتر سوار مهابت اولدقلری حالده درون (مدینه)یی تشریف ایله‌دکارنده بتون اصحاب شرف مهمانیٔ پیغمبری ایله مشرف اولمق آرزوسنه دوشه‌رك هردرلو دعوت و تمنیاتده یکدیکری مسابقت ایله مکه باشلا-دقلرندن حضرت هیچ برینه اجابت ایله‌مه‌مکی موافق مصلحت کوردیکی جهتله دوه‌نك طوره‌جغی محله اینه‌جکنی بیان بیورنجه اصحاب الحاحی براقوب دوه‌نك توقفنی انتظار ایله‌مکده‌لر ایکن حضرت (ابو ایوب انصاری) نك قپوسی اوکنده توقف وقوعبولدیغندن آنك خانه‌سنی تشریف بیوردیلر .

دوه‌نك موقفنه مسجد یاپیلمسیچون امر ویرملری اوزرینه اصحاب کمال سعی و اقدام ایله (مدینه) ده‌کی (مسجد رسول) ی بنا ایله‌دیلر ابتدا خطبهٔ بلیغه قرائتیله (جمعه نمازی) اوراده ادا بیورولدی .

هجرتك برنجی سنه‌سی حضرت (عایشه) نك زفافی واقع اولدی .

بوسنه (نماز حضر) زیاده‌لنوب اولجه ایکی رکعت

قیلینان (اویله) (ایکندی) (یاتسو) فرضلری دردر رکعت اولدی و (صباح) و (آقشام) نمازلری اولکی کبی براقیلدی .

ینه بوسنه انصار ایله مهاجرین بیننده عقد مواخات بیوریلوب اودرجه تشدید ایدیلدیکه « واولوا الارحام » آیت کریمه‌سی نازل اولنجه‌یه قدر یکدیکرندن میراث بیله آلدیلر .

(عبدالله بن سلام) ك ایمانی قبول ایتمه‌سی و (سلمان فارسی) نك اسیر اولوب بر یهودی یه صاتلدقدن صوکره (مدینه) یه کلەرك حضرت پیغمبره اشترا اولونوب اسلام ایله مشرف اولماسی بوسنه‌نك وقوعاتندندر .

بونك ایچون (سلمان) ، حضرتك عبد مکاتبی اولمشدر.

ینه بوسنه اوقات صلاتی اعلام ایچون (اذان) اوقومق مقرر بیورولدی . (براء بن معرور) (اسعد بن زراره) (کلثوم بن هدم) بوسنه عازم دار آخرت اولدیلر .

ایکنجی سنه حضرت (فاطمة الزهراء) حضرت (علی) یه نکاح ایدیلدی . (قبله) (بیت المقدس) ایکن (مسجد الحرام) یعنی (کعبه) یه تحویل اولوندی .

بوسنه (عبدالله بن جحش الاسدی) نك کوندردیکی

اون ایکی کشی (بطن نخله) موقعنده قریشك کاروانی باصوب آلدیغی اموالی (مدینه) یه کتیردیلر .

(عبدالله بن زبیر) بوسنه عالم وجوده کلدی .

(اورج) (زکات فطر) بوسنه فرض اولدی . پیغمبر طرفندن (بیرام نمازی) دخی ابتدا بوسنه قیلندی .

بوسنه رمضانك اون یدنجی کونی مشهور (غزاء بدر) وقوعه کلوب مسلمانلر دشمن اوزرینه غلبه ایلهدیلر . بوحربده مشرکلر طرفندن (ابوجهل) (عتبه) (شیبه) (ولید بن عتبه) کبی رؤسا ایله یتمش کشی قتل اولنوب بر بوقدرده اسیر آلندی . (عباس) (عقیل) (ابوالعاص) بو اسراء میاننده ایدیلر .

اولنلری اوراده چوقور برمحله طولدیردیلر . اسیرلردن فدیه آلوب اسلام اولمایانلری صالیویردیلر .

بوسنه روملرله ایرانیلر آراسنده دخی ظهور ایدن محاربهده روملرك غلبه ایلهدیکنه دائر انتشار ایدن حوادث اسلاملر ایچون دیکر بر مظفریت مقامنده تلقی اولوندیکه سببی بیان ایدلمش ایدی .

ینه بوسنه (غزاء قنیقاع) وقوعبولوب یهودیلرك

تحصنگاهلری محاصره ایدیلهرك تسلیمه مجبور ایدیلدیلر . خیلی دشمن اسیر ایدیلوب مقاتله وقوعبولمدی . اسرانك قانلری مملکتلرینی ترك ایدوب کیتمك شرطیله (ابن سلول) ه بغشلاندی . و بوسنهنك ذیالحجهسنك اوننده قربان کسمکله اصحاب امر اولندیلر .

هجرتك اوچنجی سنهسی دخی (غزاءالسویق) ظهور ایتمش ایسهده فرار ایدن (ابو سفیان) لشکری تعقیب ایدیلوب یتیشیلهمدیکندن حرب اولونمامشدر .

بوسنه (محمد بن مسلمه) (کعب بن اشرفی) قتل ایتدی . حضرت (عثمان بن عفان) حضرت پیغمبرك کریمهٔ عفتپناهی حضرت (ام کلثوم) ایله عقد ازدواج ایلهدی .

حضرت (نبی) دخی حضرت (عمر) ك (حفصه) اسمندهکی دختر نجابت پروریله تزوج بیوردیلر . و (زینب بنت خذیمه) نك دخی تزویجنه طالب اولدیلر .

(حسن بن علی) رضی الله عنه بوسنه شعلهپاش مشارق وجود اولمشدر .

بوسنه (غزاء احد) میدان وقوعه کلدی . بیکارجه

(مکه) مخالفلری (ابا سفیان) لك تحت ریاستنده کندیلرینك اوچده بر مثلنه معادل اولمیان عسکر اسلام اوزرینه هجمه انداز اولدیلر . محاربه خیلی دوام ایتدی سعی وثبات تام ایله ظفرینه اسلاملر طرفنده جلوه نمای بروز اولمقده ایکن (عینین) بوغازینی محافظه‌یه مأمور اولان عسکر خلاف امر پیغمبری اوراسنی ترك ایدر ایتمز دشمن عسکرینك قسم اعظمی اورادن اسلام اوزرینه یوریش ایدنجه بوزلملرینه سبب اولدی .

بو حربده مهاجریندن درت انصاردن آلتمش بر اصحاب گزین ترك جامهٔ حیات ایله‌دیلر . برطاشك اصابتیله حضرت رسول اکرمك‌ده بر دیشی زده‌لندی .

حضرت (حمزه) کبی برغضنفر بی عدیل (وحشی) کبی برنخجیرك دست نحوست پیوستندن نوش بادهٔ شهادت ایله‌دی .

حربدن صوکره حضرت ، دشمنك (مدینه) اوزرینه هجوم ایده‌جکلرینی استماع بیوروب بوکا میدان ویرمه‌مك ایچون ایکیوز مرد مصاحب جانسپار ایله (حمراءالاسد) موقعنی طوتمشلر ایسه‌ده دشمن بدفعال شو فکر مفسدتی

ترك ایله (مکه) یه چکلوب کیتدیکندن ملاقات و مقاتله وقوعبولمامش و بو حرکت (غزاء حمراء الاسد) نامنی آلمشدر .

هجرتك دردنجی سنه‌سی اصحابدن (نودقاری) یی دشمن یقالایوب (چاه معونه) ده شهید ایله‌دیلر . بوسببله حضرت دلگیر اولارق تام قرق کون (رعل) (ذکوان) (عصیّه) (بنی‌الحبان) قبیله‌لرینه بد دعا ایله‌مشدر .

بو سنه دخی (غزاء بنی‌النضیر) وقوعبولمش ایسه‌ده نجم منیر ظفر اسلام اوزرینه پرتو انداز اولمغله دشمنك مملکتلری ومالالری ضبط وتسخیر ایدلمشدر .

(حسین بن علی) رضی‌الله عنه بوسنه اوج آرای آسمان وجود اولدی .

(غزاء بدر صغیر) ده بوسنه وقوعبولدی . بو (احد) محاربه‌سنده طرفینك مقاوله‌سیله موعود برحرب اولاجق ایدیسه‌ده زمان وعدك حلولنده (بدر) ی یعنی میدان معرکه‌یی جند اسلام یدی کون تحشدگاه اتخاذ ایله‌یوب دشمنك وعده خلاف ایده‌رك کلمه‌دیکندن (مدینه) یه مراجعت اولوندی .

ینه بوسنه بر یهودی قاریسی زنا ایله اتهام ایدیلوب حکم (تورات) ایجابنجه سنکسار اولوندیلر . یهودیلر اولجه بوحکمی حضرت پیغمبردن کتم ایتمش اولدقلری تحقق ایتدیکندن بعدما تحریف ایده‌مه‌ملری ایچون بتون تورات طقوز کون ظرفنده (زید بن اسامه) یه حفظ ایتدیرلدی.

حضرتك (ام‌سلمه) ایله نکاحی بوسنه عقد اولوندی.

(زینب بنت حزیمه) نك وفاتی شرابك حرام اولماسی دخی بوسنه‌یه تصادف ایله‌دی .

هجرتك بشنجی سنه‌سی (غزاء ذات الرقاع) ظهور ایدوب دشمنك اقامتکاهنه وار یلدقده ارککلری قادینلرینی براقوب فرار ایتمش اولدقلری کوریله‌رك قادینلری اسیر ایدیلدی .

بو وقعه‌ده دشمندن احتراز واحتیاط ایدیله‌جکی زمانده لازم اولان اصول اوزره (نماز خوف) قیلدیلرکه : بوندن اوّل قیلنمامش ایدی .

(غزاء مریسیغ) دخی بوسنه وقوعاتندن اولوب بوغزادن دخی اسلام خیلی غنیمت ایله مظفراً عودت ایله‌دی . تیمم آیتی بوغزاده شرفنازل اولدی .

عصمتله پاکیزه‌لکك بروجود مجسمی اولان جناب (عایشهٔ) عفّتمآب حقنده‌کی افك وبهتان عظیمی دخی منافقلر طرفندن اشبو سفرده میدانه قونولدیسه‌ده جناب معصومه حضرتلرینك، وضمیر عالمتنویر محمدینك استراحتی، وحقیقتك وراء پردهٔ خفادن انکشافی مراد مقدسیله (صدیق) حضرتلرینك خانه‌سنده بولوندقلری برصره‌ده بارگاه عظمت کبریائیدن «ان الذین جاؤوا بالافك» آیت کریمه‌سی نازل اولدی .

بوغزاده اسرا میانندن (زینب بنت جحش) اسلامی قبول ایدوب ازواج طاهرهٔ پیغمبری عدادینه دخالت شرفنه مظهر اولدی . آیت جلیلهٔ (حجاب) دخی مشارالیها حقنده بوسنه شرفنازل اولدی .

ینه بوسنه‌نك وقایعندن اولمق اوزره (غزاء خندق) ظهور ایدوب (قریش) (قریظه) (غطفان) قبیله‌لری اون بیك قدر عسکرایله (مدینه) یی محاصره ایله‌دیلر . فقط محاصره‌دن اول دشمنك شو حرکتی استخبار ایدیلمش وعسکر اسلامك اطرافنه (سلمان)ك تعلیمیله خندق قازلمش اولدیغندن دشمن خیلی هجوملر ایتمش ایسه‌ده خسار افکن اولامیوب پك چوغی مجروح وبرقاچی مقتول اولارق دفع

ایدیلدیلر . بو هنکامده اصحابدن (سعدبن معاذ) مهلك برجریحه آلمش وآلتی کشی دها شهید اولمشدر . بشقه مقاتله ایدیلمه‌مش ایسه‌ده دشمنك الك شجیع واك مبارزی اولان (عمروبن عبدود) خندقی کچه‌رك جناب (علی) ایله ایله‌دیکی مبارزه‌ده بویننده‌ن آلدیغی زخم (ذوالفقار)ه بدل جاننی ویرمشدر .

حربك یکرمی دردنجی کونی دشمن عسکرینه تفرقه دوشوب هرقبیله کندی موطننه مراجعت ایله‌دی .

(مدینه) ده اقامت ایدن (قریظه) قبیله‌سی اولجه حضرت پیغمبر ایله ایله‌دکاری معاهده‌یی فسخ ایدوب محاربه‌ده (قریش) و (غطفان) ایله برلشدکاریچون حربك ختام بولدیغی کون عسکر اسلام بتون قبیله‌یی یکرمی بش کون تحت محاصره‌یه آلدیلر الك صوکره برچوغنی اعدام وبر خیلیسنی اسیر ایدوب حربدن فراغت ایله‌دیلر .

(سعد بن معاذ) (خندق) وقعه‌سنده آلمش اولدیغی جریحه‌نك عدم التیامندن نقل دارالقرار ایله‌دی .

(حج) ایتمك ده بوسنه واجب اولدی .

هجرتك آلتنجی سنه‌سی (غزاء بنی لحیان) وقوعه

کلوب اسلام عسکرینك میدان محاربه‌ده دهشت افزالغنی دشمن کوریر کورمز فرار ایدوب کیتدیلر .

حضرت سید رسل مراجعت بیوروب (عسفان) جانبندن قبر پاك جناب (آمنه) یی زیارت وعفو وصفح خطیئاتی ایچون بارکاه ارحم الراحمینه عرض حاجت ایله‌دی .

بوزیارتدن عودت بیوردقلری اثناده آثار مسار وجه تابان رسالتپناهیلرنده لمعه نثار اولمقده کورلدیکندن بونك ، اکثر اصحاب والدهٔ محترمهٔ محمدینك اوحالده ایمان ایتمش اولماسندن حاصل اولدیغنه حکم ایتمك ایسته‌مشلردر .

بوسنه (غطفان) قبیله‌سی آریجه برا ذیت وخیانت اولمق اوزره اهل اسلامك مدینه مرعالرنده یایلمقده اولان دوه‌لرینی آلوب کیتدیلر ایسه‌ده آرقه‌لرندن (سلمة بن الاکوع) کوندریلوب برمجادله ظهورینه میدان ویرلمه‌دن استرداد ایدیلدی .

ینه بوسنه کوندن کونه شوکت وشکوهنی آرتران ، واقطار عالمی کیتدکجه تنویره باشلایان نیرّ عظیم اسلامیّتك ضیای حیات افزاسنی جهانك دها ایچارنده بولنان ظلمت کثیف جهالت وضلاله ایصال ایله محو واضمحلال ایتمك

نیت علیه‌سنه بناءً حضرت فخر رسل اطرافده‌کی حکمدارلره اصحابدن برر خطیب بلیغ ایله برر مکتوب ارسال ایله‌دی .

(حاطب بن ابی بلتعه) (اسکندریه) ده (مقوقس)ه . (عمرو بن امیه) (یمن) ده (نجّاش) یه (عبدالله بن حذافهٔ سهمی) (مداین) ده (کسری) یه (دحیهٔ کلبی) روم پادشاهی قیصر (هرقلیس) ه (شجاع بن وهب) (شام) ده (حارث بن غسانی) یه (سلیط بن عمرو عامر) یمامه رئیسی (هوزه بن خیفی) یه کوندرلمشدر .

بونلردن (نجّاشی) اسلام ایله مشرف اولدی . (مقوقس) بر چوق هدیه تقدیم ایتدی . دیکرلری نامهٔ نامیٔ جناب پیغمبری قبولدن اباء ایله‌دیلر . وعاقبة الامر هپسی‌ده خلفای اسلامیه زمانلرنده منکوب ومستهلك اولدیلر .

بوسنه فخر عالم حضرتلری بیك بشیوز اصحاب معیت دولتلرنده اولارق (عمره) یی زیارت ایچون جانب (مکه) یه متوجه اولدیلر . (حدیبیه) یه شرفوصول بیوردقلرنده معشر (قریش) خبر آلارق حضرتك (مکه) یه دخولنی منع ایچون عسکر چکدیلر . جناب رسالتمآبك (چاه حدیبیه) موقعنه نزول بیورماسی اوزرینه (قریش) دن

(عروة بن مسعود ثقفی) (سهیل بن عمرو) ایله حضور دولته کله‌رك آرالرنده خیلی مذاکره جریان ایتدکدن صوکره اوسنه (عمره) زیارتنی قضا ایتمك اوزره ترکه ، وسنهٔ آتیه‌ده تشریفه ، ودها بعض شرائطك اجراسنه قرار ویریلوب موجبی اوزرینه لازمکلن عهد نامه‌یی حضرت (علی) یه یازدیردیلر .

حضرت بولوندقلری موقعده سر سعادتلرینی طراش ، ومعیتلرنده بولونان قوچلری قربان ایتدیلر . اصحاب دخی برچوق دوه‌لر کسدیلر .

هجرتك یدنجی سنه‌سی (غزاء خیبر) ظهور ایتدی قلاع خیبرك فتحی حضرت (علی) یه میسر اولوب محافظلری قتل واموالی ضبط ایدیلدی . اسیر ایدیلن قادینلر آراسنده (حیّ) اسمنده بربکك قیزی اولان (صفیه) یی حضرت پیغمبر نکاح ایله آلدی .

بو حربده (زینب بنت حارث) پشیمش بر قوزی یه زهر قویارق حضرته یدیرمك ایسته‌مش ایسه‌ده معجزهٔ معلومه اوزرینه حضرت واقف اولوب تناول بیورمادیلر .

ینه بوغزاده فوت ایدیلن برصباح نمازی ایلك دفعه اولارق قضا بیورولدی .

جناب (ام حبیبه) نك دخی (نجاشی) طرفندن تهیهٔ لوازم ایله حضرته تقدیم ایدلدیکی، و (عمره) زیارتنك قضا اولندیغی، وحضرت (میمونه) نك نکاحی هب بوسنه‌نك وقایعندن بولونمشدر .

هجرتك سکزنجی سنه‌سی (عمروبن عاص) ایله (خالد بن ولید) ایمان ایتدیلر . (کعبه) درونده‌کی (حنّانه) ستوننده ظهورایدن عجیبهٔ معلومه بوسنه مشاهده اولوندی .

ینه بوسنه (مؤته) یه کوندریلن عسکردن (عبدالله بن رواحه) (زید بن حارث) (جعفر طیار) درجهٔ شهادته ایرشدیلر. اك صوکره مظفریت (خالد بن ولید) ك غیرت شجاعتکارانه‌سی سایه‌سنده معسکر اسلامده رونمون اولدی .

(مکهٔ) معظمه‌نك فتح وضبطی دخی بوسنه‌یه تصادف ایدوب (قریش) دن برچوق رجال ونسا شرف اسلام ایله مشرف اولدی . (عکرمة بن ابی جهل) ده بووقعه‌ده اسلام اولانلردندر .

(مکه) محاربه‌سنده امرپیغمبری ایله (عبدالله بن خطل)

(حرم شریف) درونده قتل اولوندی . چونکه کونده برساعت قدر درون (حرم) ده قتال حضرت پیغمبر ایچون مباح ایدی .

(سواع) (عزی) (منات) (لات) کبی عربك اك بیوك وکندیلرنجه اك معزز بتلرینی قیردیلر . درون (کعبه) ده کیلرینی چیقاردیلر ومکه‌ده بك چوق بتخانه‌لر تخریب ایله‌دیلر .

(مکه) ایچنده لازمکلن تنسیقات واجراآت اکمال ایدیلدکدن صوکره عسکر (حنین) اوزرینه دهشت بر اندازانه برصورتده حرکتله واریلیر واریلماز حربه مبادرت ایدیلدی .

حربك ابتداسنده عسکر میاننده کوچوك برتفرقه ظهور ایتمکه باشلامش ایدیسه‌ده حضرت پیغمبرك تدابیر جهانکیرانه‌سی وصولت دلیرانه‌سی اقتضاسیله دشمنه غلبه‌یه موفق اولنوب خیلی غنیمت اخذیله (طائف) اوزرینه توجیه عنان عزیمت بیورولدی .

(طائف) تام اون سکز کون محاصره ایدیلدکدن صوکره اهالیسی استیمانه مجبور اولارق فتحك کاملاً حصولنه انتظار اولونمقسزین عودت بیورولدی .

بوسنه مصر حکمدارینك هدیه مقامنده اوّلجه حضرته تقدیم ایتمش اولدیغی (ماریه) نام جاریه‌دن نجل پاك محمدی حضرت (ابراهیم) عالم وجودی تشریف ایله‌دی . (ابو یوسف) ایله زوجه‌سی (ام سیف) خدمت تربیهٔ علو مرتبه‌لرینه تعیین ایدیلدیلر .

ینه بوسنه دختر سعد اختر جناب (نبی) حضرت (زینب) پیرایهٔ گلزار بقا اولدی .

قبائل عربك الك باشلیلری اولان (تمیم) (فزاره) (بنی اسد) (کلاب) (دارین) (بهرا) (طی) (بنی بکاّ) (هذیم) اهالیلری بوسنه یکدیکرینی متعاقب مدینه‌یه کله‌رك عرض اسلامله ایمانی قبول ایله‌دیلر .

ینه بوسنه بعض تخصیصاتك تحصیلیچون (ولیدبن عقبه) (بنی‌المصطلق) قبیله‌سنه کوندرلمش ایکن (ولید) ك آنلره اولان خصومت مسبوقه‌سی اوزرینه عودتنده خلاف واقع برطاقم فتنه انکیز خبرلر کیتدیکیچون تحقیق ماده ضمننده (خالد بن ولید) کوندرلدی . ایش (ولید) ك تصنیعاتندن عبارت اولدیغی تحقق ایدنجه قبیله خلقی سوء معامله‌دن وقایه اولوندی .

(ولید) ك تحقیقدن اول نصل برراه فسقه صاپدیغی « یاایها الذین آمنوا ان جاءكم فاسق بنبأ فتبینوا » آیت جلیله‌سیله اعلام بیورلمش ایدی .

بوسنه حضرت فخر عالم بر آی قدر زوجات مطهره‌یه قرابت بیورمیوب بومدتی مسجد شریفلرنده امرار بیوردیلر.

(غزاء تبوك) دخی بوسنه وقوعبولوب سوق ایدیلان اوچییك قدر عسکر مظفرك تجهیزی خصوصنه اهالی طرفندن پك چوق اعانت ایفا ایدیله‌رك (عین تبوك)ه قدر کیدلدی ایسه‌ده هیچ برد شمنه تصادف ایدیلمه‌دیکندن اصحابك مشورتیله رجعت اولوندی .

بوعسکردن درتیوز کشی‌یه شجیع فرید (خالدبن‌ولید) سردار نصب اولونارق (دومة الجندل) ه کوندرلدی . مالکی بولونان (اکیدر) ی اسیر ماملکنی ضبط و تسخیر ایدوب برچوق هدایا ایله عودت ایله‌دی .

(غزاء تبوك) ده بعض منافقلر اظهار نفاق ایله عسکردن آیرلدقلری کبی ایلری کلنلردن (کعب بن مالك) (مرارة بن ربیع) (هلال بن امیه) بلا عذر حربه رغبت کوسترمیوب (مدینه) ده قالمشلر ایدی .

عسکرك مراجعتنده ارباب نفاقك هر بری بر بهانه‌یه توسل ایتمشلر ایسه‌ده بو اوچی خطالرینی آکلایوب اعتراف قصور ایله‌دیلر .

عموماً اصحاب تام اللی کون بونلر ایله مخالطه‌دن منع اولوندقدن صوکره جریدهٔ جریمه‌لرینه قلم عفو چکلدیکنه دائر طرف ذیشرف پروردکاریدن « لقد تاب الله علی النبی » آیت کریمه‌سی نازل اولدی .

ینه بوسنه (حمیر) حکمدارینك اسلامی قبول ایله‌دیکنی کوندرمش اولدیغی ایلچی حضور پیغمبری‌یه عرض وتبلیغ ایله‌دی .

بوسنه اوچیوز موحد ایله ایفای فریضهٔ (حج) ایچون حضرت (ابو بکر) (مکهٔ) مکرمه‌یه کوندریلوب اهل موسمه (براءة) سورهٔ جلیله‌سنی تبلیغ وقرائته مأمور ایدیلدی. بوتبلیغك قطعیاً اجراسیچون براز صوکره حضرت (علی) دخی کوندرلدی .

(مسجد ضرار) دخی بوسنه خراب ایدیلدی .

(غامدیه) نك زوجه‌سنك رجمی، (عویمر) ایله زوجه‌سی (حوله) بیننده اجرا ایدیلن (لعان) بوسنه وقوع‌بولدی .

دختر عصمتپیکر (نبی) حضرت (ام کلثوم) بوسنه ایچنده عزم فرادیس بقا ایله‌دی .

ینه بوسنه (ذی‌البجادین) (مدینه) یه کلوب مسلمان اولدی .

رئیس اهل نفاق (عبدالله بن ابی سلول) ده بوسنه سقری مقر ایله‌دی .

هجرتك اونجی سنه‌سی (خالد بن ولید) قبیلهٔ (بلحارث بن کعب) ه کوندرلدی . اونلری اسلام ایدوب احکام منیفهٔ شرعیه‌یی تعلیم ایله‌دکدن صوکره بعضیلرینی برابر آلوب (مدینه) یه عودت ایتدی .

بوسنه قبائل عربدن (سلامان) (محارب) (ازد) (غسّان) (عبدالقیس) (بجیله) (رهاوین) (زبید) (بنی حنیفه) (بنی ثعلب) (شهد) (عاقب وسید) (سعد بن بکر) (عامر بن صعصعه) (مزینه) (عبد عبس) (خولان) کبی برچوق قبیله بربری آردنجه (مدینه) یه کله‌رك شرف اسلام ایله مشرف اولدیلر بوزمان ایدیکه « ورأیت الناس یدخلون فی دین‌الله افواجاً » آیت کریمه‌سنك حکم جلیلی موقع پیرای بروز اولدی .

بوسنه یتمش بیك اهل اسلام ملازم موکب همایون

اولدقلری وحجرات مطهرات وحضرت (فاطمـة الزهراء)
حاضر بولوندقلری حالده حضرت رسالتپناه ایفای (حجّة
الوداع) بیوروب آلتمشنی دست مشیّت پیوست عالیلریله ،
قرقنی (هدی) ده کندیلرینـه شریك اتخـاذ بیوروب
حضرت (علی) یه امر ایله یوز دوه قربان ایلهدیلر .
مؤخراً ده (عرفات) ده برخطبـهٔ بلیغه قرائت بیـوروب
عباداللهه تبلیغ ایله اشتغالنی سـؤال ایلهدکلرنده عموم
طرفندن تصدیق اولوندیلر .

بو (عرفه) دن صوکره « الیوم اكملت لكم دینكم »
آیت شریفهسی نازل اولمشدر .

بوسنه، بریللك اون ایكی آی اولدیغی و (حج) ك
ذیالحجـهده اجرا ایدیلهجكی قرارلشـدیرلدی . (مكه)
مشركلریله اولونان معاهده اوزرینـه اسراء صالیویریلهرك
(مدینه) یه مراجعت بیورولدی .

اشبو سفر پیغمبریده حضور دولتلرینه كتیرلمش اولان
بركونلك برچوجغه « من انا » بیورملری اوزرینه چوجق
خارق العاده اولارق « انت رسـول الله » جوابنی ویرمش
وحضرت « بارك الله فیك » كلام حكمت انسجامیله چوجغی
تلطیف بیورمشدر .

بوسنه (یمن) حکمداری وفات ایتمکله ادارهٔ حکومت ایچـون (معاذ بن جبل) اورایه کوندرلدی . (جریر بن عبدالله) ك دعوتی اوزرینه (ذوالکلاع) دخی زوجه - سیله برابر ایمان ایله‌دی .

ینـه بوسـنه روم والیسی (فروهٔ جذامی) مسلمان اولدیغنی خاکپای پیغمبری‌یه تقدیم ایله‌دیکی مکتوبیله اخبار ایتدی . ابن‌الرسـول حضرت (ابراهیم) دخی بوسـنه ارتحال دار بقا بیوردی . حضرت شو وقعه‌دن پك زیاده اندوهنـاك اولدیلر . وفاتی کونی تصـادفی اوله‌رق آفتـاب عالمتاب کویا سترهٔ ماتمه کیرمشجه‌سنه عالمه برصورت منکسفه ایله عرض دیدار ایله‌دی .

هجرتك اونبرنجی سـنه‌سی (وفدنخع) یمندن کلوب مسلمان اولدیلر . بوسـنه حضرت (نبی) اهـل (بقیـع عرقد) ایچون بارکاه کبریائیدن استغفار ایله‌دی .

ینـه بو سـنه (زید بن حارثه) نك مقتلنه کیدلمك ایچون عسکر اسلامك تجهیزینی فرمان ایله‌یوب (اسامه) یی سردار تعیین بیوردیلر اوصره‌ده حضرتك خستهلغی ظهور ایتدیکندن مراجعت ایدیلدی .

خسـته‌لقلرینك اشـتداد ایله‌دیکی هنکامده (مسیلهٔ

کذاب) ، و (اسود) دعوای نبوته قالقشدقلرندن دفع وازالەلری خصوصنـه تشـبث اولونوب آز مدت ایچنـده (فیروزدیلمی) (اسود) ی قتل ایتدی .

بو قتلی حضرت پیغمبر وحی ایله بیلدیکی ایچون برکون اوّل اصحابه خبر ویرمش ایدی . (مسیلمهٔ کذاب) حضرت (ابو بکر) ك زمان خلافتـلرنده اوزرینه سـوق ایدیلن عسکر ایچندن اولجه حضرت (حمزه) یی قتل ایتمش اولان (وحشی) طرفندن اعدام ایدیلدی .

٤

وفات

مرض موت (نبی) بوسـنه صفرینك ابتداسـنده حضرت (میمونه) خانەسنده برباش آغریسـیله باشلایوب براز صوکره خسته اولدقلری حالده دیکر ازواج مطهرەنك انضمام رضالریله حضرت (عایشه) خانەسنه نقل بیورمشلر ایدی . برکون مرضلرنده کوریلان خفّت اوزرینه مسجدی تشریف بیوروب اصحاب ایله رسم وداعی اجرادن صوکره دولتخانەلرینه عودت بیوردیلر .

خسته‌لقلری زیاده‌لندیکی برزمانده حضرت (ابو بکر)ی امام تعیین بیورمشلر ایدی . محرابه کچنجه مقام (نبی) یی خالی کورمه‌سی اوزرینه حاصل ایتدیکی رقت قلب غلبه ایده‌رك آغلامغه باشلادیغنده بوحال دلدوزی کورن اصحاب هایقره هایقره آغلامادن کندیلرینی آلامادیلر . حضرت مسجده متصل بولونان خانهٔ سعادت آشنانه‌لرندن اشبو فریاد وزاری‌یی ایشیته‌لری اوزرینه اصحابك سینه‌لرینك حرارتنی تسکین مقصدیله حضرت (علی) ایله جناب (فضل بن عباس) ك اوموزلرینی طوتارق مسجدی تشریف بیوروب حضرت (ابو بکر) ك صاغ جانبنه اوطوردیلر . نماز ادا ایدیلدکدن صوکره کمال فصاحت و بلاغتله اصحابه وصایای خیریّه ایفا بیورارق بیت‌الشرف عالیلرینه مراجعت ایله‌دیلر .

ربیع‌الاولك اون ایکنجی کیجه‌سی عموم اهل بیتی نزد دولتلرینه چاغروب تجهیز وتکفین وغسل ونماز خصوصنده وصیت بیورنجه اوعترت طاهره‌نك آفاقه عکس انداز اولان « هذا الفراق فاین‌الوصال » ناله‌لری کائناتی لرزه‌دار ایتمش ایدی .

بو حالده سکرات موت ظاهر اولوب براز صو ایله اللرینی و یوزینی ییقادقدن صوکره « اللهم اعنی علی

سکرات الموت » بیوررلر ایدی . اوصره‌ده حضرت (ابو بکر) ك اوغلی (عبدالرحمن) ك النده بر مسواك ایله نزد عالیسنه کیردیکنی کورنجه، آغزنده یومشادوب ویرمسنی حضرت (عایشه) یه اشارت بیوردیلر حضرت (عایشه) اشبو اشارت عالیةالعالیه موجبنجه حرکت ایدوب مسواکی یدمؤید پیغمبری یه ویردیکنده حضرت دخی امر مسواکی اجرا بیوردیلر . شو حال حضرت (عایشه) ایچون مدار افتخار اولمشدر .

(شاه لولاك) افندمز حضرتلری الك صوك حضرت (عایشه) نك سینهٔ بیکینه‌سی اوزرنده آلتمش اوچ یاشنده اولدقلری حالده روح پاکنی عالم قدسه ارسال بیوردی .

اهل بیت بر مقتضای وصیت حضرت (عباس) و (علی) و (فضل) و (قثم) و (شقران) و (اسامة بن زید) وانصاردن بر ذات غسل وتکفین ایدوب ایکی کون صوکره « الانبیاء یدفنون حیث یموتون » مصداقنجه روح اقدس حضرت سیدالعالمینك تسلیم اولندیغی محله (ابو طلحه) برلحد احضار ایدوب چهارشنبه کیجه‌سی دفن ایله‌دیلر .

٥

نسب

حضرتك نسب جليلي (محمد) بن (عبدالله) بن (عبدالمطلب) بن (هاشم) بن (عبد مناف) بن (قصى) بن (كلاب) بن (مره) بن (كعب) بن (لؤىّ) بن (غالب) بن (فهر) بن (مالك) بن (النضر) بن (كنانه) بن (خزيمه) بن (مدركه) بن (الياس) بن (مضر) بن (نزار) بن (عدنان) در .

٦

اسامى

اسامئ مباركه‌سى (محمد) (احمد) (ماحى) (حاشر) (مقفىّ) (عاقب) (شاهد) (داعى) (مبشر) (منذر) (بشير) (نذير) (سراج منير) (مزمّل) (مدثّر) (طه) (يس) (عبدالله) در .

توراتده — (احيد) (ضحوك) .

اينجيلده — (فارقليطا) .

زبورده — (مشقّح) .

بعض کتب سماویەده — (ماذ ماذ) و (حمیاطا) اسامیٔ مقدسەسیله مسمّا بولونمشلردر .

— ٧ —

القاب

حضرتك القاب علیەلری (سیدالمرسلین) (خاتم ـ النبیین) (قائدالغرالمحجلین) (خلیل‌الرحمن) (حبیب‌الله) (صاحب التاج) (صاحب‌المعراج) (صاحب‌اللواء) (راکب‌البراق) (نجیب) (صاحب‌الهراوه) در .

— ٨ —

حلیه

حضرت رسالتپناه افندمز اوزون وقیصه تعبیرلرینه محل اولماز برصورتده اورته بویلی (معتدل‌الخلق) ایدی .

« نه عجب اولسه وسط قد رسول
امته واسطهٔ حق ایدی اول »

« معتدل قدّینی ایتمشدی کریم
مظهر خالق عظیم التعظیم
قامتی اولمش ایدی اسلامه
لفظةالله کبی سرنامه »

(خاقانی)

سرعالیلری (مدور) صاچلری (سیاه) (یومشاق) (پارلاق) اولوب قولاقلرندن آشاغی ایندیرمزلر ایدی .

« دخی مشکین صاچی باقول صریح
نه قیورجق نه طویل ایدی صحیح

(خاقانی)

جبهۂ نورانیسی (ککیش) قاشلری (چکیک) آرالری (آچیق) ایدی . قاشلری آراسنه طوغری متنازل جبهه‌سی اوزرنده برطمار وار ایدیکه اکثر حدت زمانلرنده قانله طولارق ظاهر اولور ایدی .

« دخی مالکله ابوهاله دیدی
ماه نوکبی آچیق قاشلی ایدی »

« کوسترشده‌یدی هلال ایله شریك
ماه نو کبی طویل و باریك »
(خاقانی)

کوزلرینك سیاهی غایت (سیاه) بیاضی دخی او نسبتده (بیاض) اولوب ایچنده اینجه قرمزی طمارلر مشاهده اولونور ایدی .

« کورینوردی کوزی دائم مکحول
حد ذاتنده سیه چشم ایدی اول »

« کوزینك آغی بیاض ایدی قتی
قابل وصف دکلدر صفتی
هم سیاهی ایدی غایتده شدید
بر ایدی آکه قریب ایله بعید »
(خاقانی)

کرپکلری (اوزون) بورنی (اینجه) و (چکمه) یناقلری (لطیف) و (نظیف) آغزی (بیوجك) دیشلری (بیاض) و (پارلاق) و (سیرك) ایدی .

آلت دوداغنده کوزل بر (بن) زینت بخش جمال محمدی اولور ایدی .

لحیهٔ سعادتلری (سیاه) و (چوق) ایدیسەده نه پك قیصه نەده پك اوزون اولمایوب اورته بر حالده بولونور وآلت دوداق ایله چکه آراسنده برقاچ بیاض قیل کورینور ایدی .

فقط تمام رأس ومحاسن جمیلەلرنده یکرمیدن زیاده بیاض قیل بولونمامشدر .

وجه انورلری (تدویر) دن خالی دکل ایدی .

« روی رخشانی دکرمیدی آنك
نته کیم جرمی مه تابانك
یوزی بکزردی مدور آیه
ذاتی آینه ایدی مولایه »

(خاقانی)

کردنی (بیاض) سینهٔ بیکینەسی (عریض) اوموزلری آراسی (واسع) عظم شریفلری (بیوك) اوموز وبازولری (قیللی) ممەلری وقارننك اطرافی (قیلسز) کوکسیله قارنی (مستوی) اولوب اورته یرنده قیلدن اینجه برخط وار ایدی .

« گردن پاك رسـول آفاق
غایت آق ایدی بغایت برّاق »

« آنی خالق ایتمش ایدی حق ممتاز
اعتـدال اوزره نه کوته‌نه دراز »

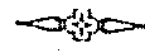

« سینه‌سی غایت ایله واسع ایدی
نور ساطع کبی هم لامع ایدی »
« فیض نور ایتسه نولور صدر رسول
مخزن نور هـدایت ایدی اول
اولمسـه سـینه‌سی ینبـوع حکم
لوحـه یازمازدی بو احکامی قـلم
وسـعت صدرینـه تمزمی گواه
صغـدی آنده بو قـدر سرّالله »

« استخـوان بدن پاکی تمـام
یعنی جسمنده اولان جمله عظام
هر بری ایري ومردانه ایدی
صورت وسیرتی شاهانه ایدی

جسدی وصفن ایدن نازك دل
جثه‌دار ایدی دیمش والحاصل»

« جسم تا بندهٔ محبوب خدا
صاف ایدی مهر منورکبی تا »

نوره بکزردی تن بی مـویی
نیجه مدح ایده‌یم اول پهلویی »

« بر مجـلا کموش آینـه کبی
مویدن صاف ایدی پهلوی نبی»
« پرده داران شبسـتان ادب
قارنی کوکسیله برابر دیدی هپ»

« دخی کوکسنده ایا ذخر ملك
او غزال حرمـك نافـه دك
خط چکلمشدی سیه قیللردن
نقـل ایدرلر بونی عاقللردن »

« صدر پاکنده دکل موی رسول
آیة الکرسی ایدی عرشده اول »

(خاقانی)

پارمقلری (اوزون) آووچلری (آچیق) اللری (یومشاق) بدن مبارکلرینك (لونی قرمزی یه مائل بیاض) و (نورانی) ایدی .

کتف عالیلرنده کوکرچین یمورطه‌سی قدر قرمزی رنکده (مهر نبوت) اطرافنده قیلدن بر دائره اولدیغی حالده مشاهده اولونوردی .

آیاقلری (بیوجك) و (مطبوع الخلقه) ایدی .

« هر بر انکشت همایونی آنك
قلم صنعی ایدی مولانك »

« خامه وش هر بری موزون وطویل
میل مفتاح در لطف جلیل »

« اللری آیه‌سی اول سلطانك
دخی آیاقلری آلتی آنك

واسع وپاك ایدی نازك مرغوب
برك كل كبی لطیف ومحبوب »

« رنك رویی كل ایله یك دل ایدی
كل كبی قرمزی‌یه مائل ایدی »

« تن سیمنده لطافت وار ایدی
سكّهٔ مهر نبوّت وار ایدی »

« دیدیلر آنی ایدنلر تعریف
بر بیوك خال ایدی اول مهر شریف
كیم سیاهی صاری‌یه مائل ایدی
آكا دقتله نظر مشكل ایدی
وار ایدی دائره سنده مشكین
قیل جغزلر بری بیرینه یقین »

(خاقانی)

٩

عادات

اکثر زمانلر بیاض کیرلر و بیاض البسه‌یی سورلر ایدی. قرمزی خطوطله مخطط البسه‌ده کیدکاری اولور ایدی. البسه‌لری قیصه یاپدیررلر ایدی.

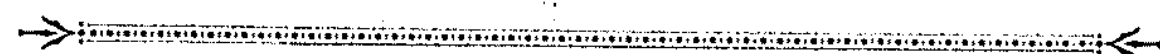
صاریق صاردقلری زمان براوجنی اوموزلری اوزرینه صالارلر ایدی. کاه صاریقسز (داکیه) کاه داکیه‌سز صاریق کیرلر ایدی.

اثنای سیر وسفرده اتکلری طار البسه کیرلر ایدی.

کاه صاغ کاه صول اللرینه خاص کوموشدن (یوزوك) طاقیرلر ایدی.

(مست) و (نعلین) کیوب (مست) اوزرینه (مسح) بیوررلر ایدی. (آت) (دوه) (قاطر) (اشك) رکوب همایونلریله شرفیاب اولور ایدی. هرزمان معیت دولتلرنده ایکی کشی ردیف بولونور ایدی. دائما تمیز ومطیب طوریرلر ایدی.

هرایکی کونده برکره صاچلرینی طرار وکاه کاه دوزلتیر

وصقالی نه اوزون ونه اینلی براقیلوب حد اعتدالده بولوندیرر و بوخصوصده کندیسنه تطبیق حرکت ایله‌ینلری سور وهر کیجه سرمه چکر ایدی .

مسواك استعمالنه پك راغب ایدیلر .

۱۰

آداب

حضرت فخرالکونین تصورك اداره‌سندن خارج برحالده مؤدب وموقر ایدی . عموم آداب (نبی) یی احاطه ایده‌جك هیچ برکتاب تصور اولونمازکه شو قسمده بیان ایدیله‌جك خصوصاته او نظرله باقلسون .

رساله‌نك نام اعظم (محمد) ی یه نسبتنه قارشی هیچده بحث ایدلمه‌مك موافق مصلحت اولمایه‌جغندن برپارچه اولسون بیانه جرأت ایدلمشدر .

جناب پیغمبر خصیصهٔ خارقة العاده اولارق غایت فصاحت ونهایت درجه ملاحتله سویلرلر ایدی . اقتضا اتمدکجه تکلم اتمه‌مکی عادت ایدینوب فائده‌سز سوزدن کمال درجه احترازی الك معتنا بر وظیفه طانیرلر ایدی .

سوزه نازکانه ابتدار ایدر ، ملایمانه ختام ویرر وآز

سوزله چوق مرام آکلاترلر ایدی . اوقدر آچیق تعبیرات استعمال بیوررلر ایدیکه سامعین آکلامق ومحافظه ایتمکده کوچلك چکمزلر ایدی .

الك بیوك کولملری تبسمدن عبارت قالیر ایدی . دائما اوکلرینه نظر بیوررلر ایدی . تواضعی مرتبهٔ قصوایه ایرشدیرمشلر ایدی .

کیمسه‌نك سوزینی تمام ایتمه‌دن کسوبده سوزه باشلاماز ومصافحه ایله‌دیکی کیمسه النی چکمه‌دن کندی النی چکمزلر ایدی .

هرهانکی فقیر کندیسنی دعوت ایدرسه اجابت بیورر وهیچ بر یمکدن نفرت کوسترمه‌یوب ایستدکلری اولمازسه یه‌مزلر ایدی . یمکه باشلارایکن « بسم الله » دیمك الك زیاده اعتنا ایله‌دکلری شی اولوب یمکی صاغ الك اوچ پارمغیله یرلر ویمکدن صوکره (خالق الکل) حضرتلرینه تشکرات لایقه تقدیمندن هیچ بر وقت فارغ بولونمازلر ایدی .

یالکز یمك یه‌مه‌دکلری کبی اکثر زمانلر آرپه اکمکی تناول بیوررلر وهرکیم اولورسه مسافره فوق الحد احترام کوسترلر ایدی . حتی مسافر ایچون لزومی حالده استقراضه دخی مجبور اولورلر ایدی .

کندیلرینه فنا سوز سویلینه مجامله ایله مدافعه ایدرلر، وعرض احتیاج ایله‌ینلری هیچ رد بیورمازلر ایدی .

بشقه‌سنک مهمنی کندی مهمی اوزرینه تقدیم وترجیح ایلر ایدی .

طالب انتقام دکل ایدی . حق یولنده بذل مجهود ایدر وباب دینده غایت مدقق بولونورلر ایدی .

(ایی) یی ایی بیلیر آنی تقویته چالشیر، (چرکینی) چرکین بیلیر آندن احتراز ایلر، خلقه مدارا وتلطف کوسترر، امته مشفقانه معامله‌لر ایدر ایدی .

لسانی فحش، عیب، غیبت، بهتان کبی مذمتلردن محافظه‌ایدر، بیوکلری بیوك اولارق طانیر اهل تقوایه تعظیم ایلر کوچوکلری دائما شایان مرحمت کوریر، کیمسه‌نك سرینی فاش ایتمز، اهل تقصیره سرزنش، خدمتکارلرینه شدتله مخاطبه ایله‌مز ایدی .

بعض زمان اولور ایدی‌که آنلرله برابر یمك دخی ییرلر ایدی .

طاتلی سوزلی، کولر یوزلی، دائم‌الفکر، کثیرالتحزن ایدی .

شرم وحیاسی زیاده، و بولندیغی مجلسده آداب بزمه رعایتی فوق العاده ایدی .

چوق وقت سکوت بیوررلر، واکثر کونلر اوروجلی بولونورلر، وکیجه‌لرینی مخفی عبادتلرله، کوندوزلرینی خلقه نصیحت ایله امرار ایلرلر ایدی .

کونلرینی اوچ قسمه تقسیم ایله‌یوب بریسنده صرف طاعات الهیه‌ده، دیکرنده اهل واصحابیله معاشرتده، او برنده دخی خصوصات ذاتیه‌سیله اشتغالده بولونور، و بو اوچنجی قسمك پك چوغنی مسلمانلرك حوائجنك رفعنه فدا ایدرلر ایدی .

خسته‌لری عیادت و اولولرك بورجنی ادایه کفایتسز چالیشیرلر، خانهٔ دولتلرنده بیله عطالتی سومدکلرندن امور بیتیه‌ده خانه خلقنه معاونت بیوررلر ایدی .

کمال مناسبت کوزه‌درك مزاح ایلر ایدیسه‌ده هیچ بر وجهله طور حکیمانه‌لرینه خفت کتیرمزلر ایدی .

سخاوت مجسمه تعبیرینه بحق سزاوار اولوب بخل، حقد، حرص، مکر، حسد، عجب، کبر، ریا، سمعه‌دن ذات پیغمبریلری بری ایدی .

شاهراه عدل وحلم ورأفتدن بردقیقه انحراف ایتمزلر، کندیلرینه مراجعت ایده‌نی رد بیورمازلر ایدی .

سخا وسماحتك درجهٔ اعلاسنه صعود بیورمش اولدقلرندن آغزلرندن چیقان «لا آله الا الله» دن بشقه برسوزده شیوهٔ ردی مفید حرف (نفی) بولونمامش ایدی .

بیت

« زغایت کرم اندر کلام او (لا) نی
مگر در « اشهد ان لا آله الا الله »

صوك

مغنیسا نیابت شرعیه‌سنه شرفبخشا، خازن گنجینهٔ شعر وانشا، نحریر شهیر سماحتلو علی حیدر بك افندی حضرتلرینك تنزلاً احسان بیوردقلری تقریض عالیدر .

« ان ما فی هذه الکراریس لیس من « من اساء سمعاً فاساء جابة » و « جعجعة ولا اری طحناً » بل جدیر بان یکتب بالعین ویتخذ نصب العین فلله در من الف احسن التألیف منتمیاً بمن اسعد الخلایق بالکتاب الشریف ونستر فد من الله اجرالجزیل « والله علی ما نقول وکیل » .

نمقه العانی علی حیدر حاکم الشرع
فی مدینة مغنیسا عفی عنه

مطبعهٔ ابوالضیا